

ŞEFKAT

İsmet Emre

- Merhamet ile sevginin uçlarda buluşmasıdır şefkat. İkisinin birbirine emaneti, ikisinin birbirine armağanı... İkisinin çıktığı yolculukta birbiriyle vakit geçirme imkânı, biri unutulunca ötekini hatırlayacağı, uzak yolculuklarda. Belki biraz da bu yüzden uzaklaşan merhameti görünür kılan sevgiyle dengelemiştir Tanrı şefkati. Belki biraz da bu yüzden merhametin gözlerine bakınca sevginin, sevginin gözlerine bakınca merhametin görüldüğü, adı şefkat... Yukarıdan aşağıya inen rahmete tutunan toprak kokusudur. Yüksek yerlere yağın karın, aşağılara yaklaştıkça aşağının ılıkılığıyla karşılaşır karşılaşmaz erimesi, yağmura dönüşmesi, ruhun karla karışık sevimli hâlidir.

Aşk ve sevgi aynı hizada baktırır insana. İkinin bir olmasıdır aşk. İkinin aynı yerde buluşmasıdır sevgi. Birinin diğerini sarıp sarmalamasıdır şefkat. Üşüylene üflenen ılık nefes, ısıtmasa da... Yolda kalmışa yürüme hevesidir, vardırmasa da. Ansızın beliren ışık, karanlığın ortasında, her yeri aydınlatmasa da... Küçük bir tutamaktır uçurumun yanı başında. Belki kurtarır düşmekten, belki kaçınılmaz kader ama anlık tebessümün parıldadığı yüzden anlık sevgi yayılımıdır yansıyan yüzeye. Okyanusun ortasında küçük ada, boşluğa inen minik nokta... Kaybolana bir adrestir şefkat; bulunduğu yeri gösteren, gideceği yeri yazmasa da. Beden mağarasından sızan cılız ışık, göze şöyle bir dokunup kaybolan...

Güçlü olandan zayıfa, mükemmel olandan eksiği bulunana yönelen küçük kımıltılı, tahkim edici bir iradedir şefkat. Derine ulaşmaz, yüzeyi yoklar hep. Küçük, anlık, geçici yüzey kaymalarıdır. Var etmez, onarır. İyileştirmez, ağrı giderir. İstikamet vermez,

çentik atar. Bulutun yağmura söylediği, yağmurun ışığa, ışığın toprağa, şefkat... ve sevgi tohuma fısıldar ve tohum gövdeye ve gövde merhametle uzanır uçlara, adı şefkat... Aşk tohumu çatlatır, sevgi yeşertir, merhamet gövdeye dönüştürür, şefkat tomurcuğa. Bitimsiz duygu bahçesinin patlamaya hazır tomurcuğudur şefkat ve sevgiden alır gücünü, merhametle beslenir.

Sevgiyle titreyen her bulut tanrısal bir özü barındırır. Yukarının mesajını aşağıya iletir, yukarıdan aşağıya merdiven indirir. Her yağmur tanesi bir basamak, yere dokunan her nem bir yaşam garantisidir. Yukarının aşağıya güvenlik selamı, yukarının aşağıya rahmet garantisini barındırır bütün şefkatler. Tam da o an, yukarının yukarıda olmağını unutturduğu, tam da o an yukarının, yöneldiği muhatabını yukarıya çektiği bir duygudur. Elbette yukarıdan aşağıya yönelen ışığın ucuna tutunmuştur şefkat. Yukarının aşağıya bahsettiği ama aşağının da zaten varlığıyla bunu hak ettiği bir tutamak... Belki bir lütuf ama teklifsiz, tekellüfsüz, karşılıksız, içten gelen, en merkezden yola çıkıp hiçbir mânia ile karşılaşmadan bu lütfu hak edenin üzerine ağmış bir ışıktır. Pürüzsüz, katışıksız, engebesiz ışık akışının varoluşu yoklaması, kendine getirmesi, çekip gitmesi sonra...

Bakışın hafif diriltici soluğudur. Nefesini yumuşakça üfler kalbi durana gövdeye şefkat. Aslında devam etmek için ihtiyaç duyduğu sadece budur. Küçük bir dokunuş, küçük bir kendine getiriş, küçük bir kendini fark ettiriş, küçük bir 'uyan' deyiş, 'uyan artık kendinden geçmiş, kendinden uzaklaşmış beden' deyiş. Derinin üstünde, şöyle bir tarazlar nefesini şefkat böylece. Rastladığı her yüzey, gayriihtiyari kımıldatır kirpiklerini, şöyle bir açar kapar göz kapaklarını, gözlerini açmasa da. Bir başlangıç değildir şefkat bu yüzden; başlangıcı zaten olanın, zaten yola çıkmış olanın yorgunluk gidericisidir. Mola vericisidir uzak, dolambaçlı yolculukların ve tekrar yola çıkmak için ve tekrar yola çıkmak için kasların arasına yerleştirilmiş yolculuk devindiricisi şefkat.

Allah insana şefkat gösterir, insan Allah'a sevgi. Allah yarattıklarına şefkat gösterir, onları var eder, besler, büyütür, bir varlık armağan eder; onlar da varlık ışıklarıyla, her biri kendi doğasına uygun davranmalarıyla sevgilerini sunarlar. Güçlüden güçsüze, büyükten küçüğe yönelik olduğu için şefkatin yedeğinde sevginin yanı sıra mutlaka merhamet ve koruma içgüdü-sü vardır. Şefkat; bu koruma içgüdü-sünün yaşamı teşvikine, umutsuzluğa kapıldığı anlarda onu şevke getirip kalbini umutla süslemesine yol açar.

Şefkat deyince akla ilk anne gelir bütün kültürlerde çünkü baktığında kendisini görene aittir bu duygu. Baktığına bakarken kendini görmektir şef-

kat. Baktığının yüzeyine bıraktığın rahmetin dolaşıp kendisini bulmasını dilemektir. Orada, şefkatini gezdirdiği yerde bıraktığı ne varsa her ne varsa onun orada, o şekil kalmasını, kendisi bırakıp gidince de orada kalmasını istemektir. Sevgiyi sevdiği kişide yürüyüşe çıkarmaktır. Küçük, kısa bir yolculuğa. Kendisini görmeyi unutmuşun arada bir dışarı çıkıp yürümesi gerekmektedir çünkü; yürüyerek kendine gelmesi, dolaşıp eve gelmesi gibi bütün hayallerin, beden ve ruha ait bütün yolculukların... Aşk ve sevgiden farklı olarak herhangi bir cinsiyeti yoktur şefkatin. Şefkat, saf oluş sevgisinin anlık taşınmasıdır.

Devlete de şefkat tavsif edilir ara ara. Baba olarak görüldüğü için elbette, güvenli bir gök çizdiği için bireylere. Anne şefkatinden farklı olarak devlet şefkatinde bir olumsuzluktan kurtarma eğilimi vardır. Anne sebepsiz, içgüdüsel, olgusal şefkat duyar evladına. Devlet ise onu unuttur bazen, ona bakmaz hatta belli aralarda. Ne vakit başı sıkışsa ama yetişir imdadına. Yoklukta, yoksullukta, selde, depremde, bütün felaketlerde anne kesiliverir birden devlet. Evladımışçasına kucağına alır, yüzündeki korkuyu giderir, sarıp sarmalar ve ihtiyaçlarını görerek hayata kaldığı yerden devam etmesinin imkânlarını temin eder.

Devlet de bireyine şefkat gösterir ve ama anne gibi değil. Baba gibi. Biraz daha tepeden, biraz daha vakur, biraz daha mesafeli... İncinmesine fırsat vermez fakat. Tırnağına zarar gelsin istemez. Ne vakit ihtiyaç duysa hemen orada, başında biter. Gücün koruyucu kanadıdır devlet birey için. Çoğaltılmış baba, berkitilmiş korunaktır. Bütün felaketlerde hemen oradadır.

Anne, çocuğuna şefkat gösterir. Bulduğu bütün boşluklarda, haberi olmasa bile geriden bakıp tebessümle süzer onu, "Ah!" diye düşünür "Ah! Sen olmasaydın bu hayatın ne anlamı kalırdı ki? Sen olmasan hayattan geriye ne kalırdı ki?" Hemen oracıkta gidip sevmek, okşamak ister; durur; gözleriyle yapar bütün bunları, şefkat. Çocuksa bilir nerede olursa olsun bir gözün, anne gözünün, annenin gönül gözünün şefkat penceresinden ona baktığını hep. Ona baktığını, onu gözettiğini, koruduğunu... Her belada, her felakette, anısızın kendisini bulan her acıda canhıraş "anne!" der çocuk, baba demez. İsteddiği, bir gücün gelip kendini kurtarması değil, gelip kendini alması değil acının kollarından. İsteddiği; o an, orada annesi olsun, annesi baksın her zaman baktığı gibi ona çünkü dünyanın bütün merhemleri merhametle oradadır, o gözlerdedir, o bakışın içindedir; annenin çocuğa bakışının, annenin şefkatinin, annenin yaşama sevincinin, annenin göz nurunun, annenin umudunun, adanmışlığının hatta. Anne der, çocuk olan çocuklar, büyük olan çocuklar, genç olan, yaşlı olan ama hep yalnız olan çocuklar, kimsesiz ve kimseli olan çocuklar, dünyanın bütün çocuk-

ları felakete gözlerini kapamadan önce annelerini çağırır imdada, adı şefkat. Çocuklarsa sever annelerini, büyük bir sevgiyle, nerede bulunurlar bulunsunlar, neye bakarlarsa baksınlar orada, öylece sevgiyle anne, sevgiyle gözlerinin kenarından kirpiklerine tutunur nem, varlık sebebim, canım, ciğerim, annem!.. Anne ile çocuk olmasa belki de şefkat adlı bir duygusu olmayacaktı insanlığın. Annenin çocuğa bakışı olmasa belki de şefkat değil, daha farklı bir kelime bulunacaktı sevginin uçlarda temsili için. Daha farklı, daha pürüzlü, daha az berrak çünkü dünyada her yerde, her an kendi hayatını parmak ucunda tutup olası bir kaybedişe karşılık vermeye hazır başka bir varlık kategorisi yok. Evet, elbette hayatlarını parmak uçlarında taşır anneler, çocuklarını koruma vakti geldiğinde vakit kaybetmemek için; evet, elbette çocuklarını korumak için kendini uçurum kenarı yapar anneler ve şefkattir adı, şefkat anneler için verilmiştir Tanrı tarafından insana, insanlık ölmesin diye belki de. Başlangıçtan bugüne gelir miydi insanlık yoksa anneler bedenlerini çocuklarının evi, duvarlarını uçurum kenarı yapmasa, yaptırmasa bunu şefkat?

Ölümlerle konuşurken annenin çocuğu karşılığında kendini çağırmasını dilemesidir şefkat. Küçük bir bakışa tutunmuş büyük bir yürek, büyük bir yüreğin peşine takıldığı küçücük nefestir şefkat. Aşk başlatır, sevgi yürütür, merhamet garanti eder, şefkat çiçek açtırır. Aşk ol der, sevgi öldürür, merhamet sürdürür; şefkat aşkla, sevgiyle, merhametle bakar durur...